

**Шалигіна І.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
Сумський національний аграрний університет, Україна**

Дослідження щодо використання різних моделей оцінки фінансового потенціалу підприємства переробної галузі аграрної сфери

Конкуренція є одним із головних умов функціонування будь-якого суб'єкта господарювання в сучасному економічному середовищі. Як загальний економічний потенціал так і його основна частина - фінансовий потенціал підприємства має бути певним чином сформований, оцінений та використаний. Тому важливим постає питання щодо пошуку всіх внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування діяльності підприємства, а також процеси формування, оцінки та управління його фінансовим потенціалом.

Як саме поняття «фінансовий потенціал підприємства (суб'єкта господарювання)» так і методи його оцінки розглядається багатьма як українськими так і іноземними авторами: Ковальновою В.В., Сорокіною Н.А., Стахнів Н.Д., Кайгородовим О.Г., Агєєвим О., Курєєвим Б., Онишко С., Герасимчук З., Ваховичем І., Стецюком П., Климовою Н. та іншими науковцями. На жаль єдиного як визначення даного терміну так і методів оцінки поки не визначено. Таким чином, дане питання має дискусійний характер і потребує подальшого вивчення та вдосконалення. Особливо значущим залишається визначення поняття фінансовий потенціал сільськогосподарського підприємства, зокрема й підприємства переробної галузі АПК. Саме тут поки що не враховані деякі фактори, що мають значний вплив на його формування, використання та управління.

Вивчивши запропоновані в сучасній економічній літературі підходи щодо визначення даного терміну пропонується наступне трактування «фінансового потенціалу підприємства переробної галузі» саме як: сукупність фінансових ресурсів та резервів, які є та ті, що можливо будуть сформовані по-перше власними джерелами, по-друге, внаслідок проведення більш ефективної бюджетної, податкової політики країни, по-третє з фінансового ринку, а також за допомогою джерел, що є поки що недоступними або незадіяними в діяльності суб'єкта господарювання враховуючи усі можливі ризики з урахуванням як сезонності виробництва та природно-кліматичних умов виробництва у контрагентів.

На даний час існує проблема щодо більш об'єктивного дослідження оцінки фінансового потенціалу тому, що він, як правило, порівнюється із вузьким поняттям фінансових ресурсів та фінансового положення підприємства. Тому саме за допомогою фінансової оцінки більшість науковців й пропонують оцінювати ФПП через методика оцінки фінансових ресурсів та фінансового стану підприємства на підставі його фінансової звітності (за певний період часу). Однак інші науковці зазначають, що дана методика оцінки є недостатньою і треба більш враховувати фактор часу й відповідні зміни у

складі фінансового потенціалу протягом всього функціонування підприємства. Тому є необхідність проведення оцінки фінансового потенціалу підприємства на перспективу, яку можна проводити за допомогою вже методів стратегічної оцінки та інших.

В умовах сучасної економіки та ринку, коли достатньо важким для кожного суб'єкту господарювання є питання щодо ефективного прогнозування майбутніх результатів його діяльності, а особливо щодо мобільності наявних власних фінансових ресурсів. Вони повинні мати більшу можливість швидко змінювати напрям використання та становитися визначальним фактором для підтримання сталого розвитку підприємства. Для цього необхідно постійно оновлювати інформацію про фінансовий стан підприємства, тобто оцінювати його ФПП. Цей підхід дозволяє більш швидко реагувати на зміни як в зовнішньому середовищі так і у внутрішньому, а також коригувати діяльність підприємства.

Вважають, що методика оцінки фінансового потенціалу підприємства має бути більш спрощеною та дозволяти отримувати максимально якісну інформацію про його поточний стан. Було проведено дослідження даних методик, за результатами було виявлено, що найбільше відповідає сформованим принципам і цілям є методика оцінки фінансового потенціалу підприємства П. А. Фоміна та М. К. Старовойтова [1, с.100]. Однак дану методику необхідно поєднувати із оцінкою ймовірності банкрутства підприємства за методикою Ліса. В наукових працях зустрічаються також поєднання і з моделлю Альтмана та Бівера.

Категорія «потенціал» за своєю суттю повинна відображати не тільки наявні, а й потенційні можливості підприємства, відповідно і показник ступеня використання потенціалу повинен відображати рівень досягнення максимально можливих фінансово-господарських показників суб'єкта господарювання. Тому, для визначення рівня використання фінансового потенціалу підприємств було б доречним використовувати інтегральний показник - коефіцієнт таксономії. Даний показник використовується для статистичної характеристики більшості об'єктів, тому його можна застосувати і для оцінки досягнутого рівня розвитку аграрних підприємств за рахунок використання його фінансового потенціалу. Найбільш ефективною, на наш погляд, є використання методики на основі розрахунку таксономічного показника, основоположником якого був В.Плюта [2, с.133].

В результаті дослідження була проведена повна оцінка ефективності формування та використання фінансового потенціалу «Кролевецького КХП» Сумської області за декількома методиками. За коефіцієнтною методикою П. А. Фоміна та М. К. Старовойтова, КХП має зовсім низький рівень ФПП при загальній збитковості його діяльності, хоча з певним покращанням. За додатковими розрахунками моделі Ліса ймовірність банкрутства достатньо велика і є достатня загроза настання банкрутства: значення Z є низьким: - 0,0132, -0,0130 та -0,0075 (вплинуло обсяг чистого збитку, непокритий збиток та від'ємне значення власного капіталу). Однак і за цими розрахунками видно незначне покращання даного показника, що свідчить про поступовий вихід

підприємства з повної кризи. Далі провели оцінку підприємства за рівнем ліквідності та платоспроможності (за методикою [3, с. 68]), для того щоб визначити чи досягає КХП ті цілі, які були ним заплановані. Виявлено, що воно формує свої оборотні активи тільки за рахунок короткотермінових залучених (поточних) зобов'язань, в обороті відсутні власні кошти, а тільки залучені і частина поточних боргів спрямована на формування необоротних активів. Власний капітал поступово з від'ємного набуває позитивне значення.

Існує методика оцінки підприємства за рівнем використання його потенціалу за якістю його управління, при якій виділяють три рівня: високий, середній та низький [4]. Тому нами було з'ясовано, що «Кролевецький КХП» Сумської області можна віднести до підприємства не тільки з низьким рівнем його фінансового потенціалу, а й з низьким рівнем ФПП за якістю його управління.

На підприємстві необхідно запровадити процес діагностики (оцінки) через визначення та дослідження базових показників діяльності КХП, оцінку впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на його стан, оцінку сили їх впливу для виявлення відхилень від необхідного стану, розроблення заходів для подолання цих відхилень, прийняття управлінських заходів з метою попередження нових проблем і підвищення ефективності системи управління ФПП.

Таким чином, для того щоб «Кролевецький КХП» поступово перейшов від поточного стану його фінансового потенціалу до більш стабільного, необхідно удосконалити механізм управління подальшим його розвитком. Сам механізм розвитку можна представити як спеціалізований елемент всього механізму управління, що забезпечуватиме зміну сформованих етапів та елементів у всьому господарському механізмі. Так, збалансований розвиток як його ФПП так і самого підприємства має бути флагманом досягнення максимальної ефективності та доходності діяльності саме через міцність його фінансового потенціалу. Щоб його досягти КХП необхідно вчасно провести зміну свого фактичного (збиткового) стану діяльності на новий, при якому подальший розвиток буде відбуватися за рахунок урівноваження впливу доходів і витрат у поточному і плановому періодах.

Список використаних джерел: 1. Фомин П.А., Старовойтов М.К. Особенности оценки потенциала промышленных предприятий URL: http://www.cfin.ru/management/manufact/manufact_potential.shtml

2. Пожарська А.С. Методичний підхід до оцінки фінансового потенціалу на основі визначення таксономічного показника / «Управління розвитком», №18 (158). 2013. с. 130-134.

3. Бутнар Є. В. Теоретичні засади аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства// Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця. № 3. 2016. С.67-69.

4. Партин В.О., Заdereцька Р.І., Граціян О.В. Формування фінансового потенціалу підприємства URL: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=4754>. 2016.